

Leefwereld moet weer het vertrekpunt worden

Teks en beeld: RIJS Bron figuren 1, 3 en 4: Marcel Kesselring

De stad van straks als
gedeeld belang en gedeelde
verantwoordelijkheid

Denken over de toekomst van Breda is niet langer het exclusieve domein van overheden, ondernemingen en onderwijs. De stad van straks moet tot stand komen vanuit de leefwereld van de burger. Tenminste als het aan de initiatiefnemers van het Urban Living Lab Breda ligt.

Het Urban Living Lab Breda is ontsproten uit de hoofden van vier docenten van Avans Hogeschool. Mede-initiatiefnemer en kwartiermaker Raymond Sparreboom: "De grote missie met het Urban Living Lab Breda is bij te dragen aan de ontwikkeling van een nieuwe stadse samenleving, waarbij ieder individu kan meedoen en een bijdrage kan leveren aan het oplossen van maatschappelijke en sociale uitdagingen."

De docenten van Avans Hogeschool voelden zich beperkt door het eigen curriculum en de geringe koppeling met maatschappelijke vraagstukken. Een living lab kan hier verandering in aanbrengen. Voor studenten vormen living labs een goede interdisciplinaire en cross-sectorale leeromgeving. Studenten studeren af door

onderzoek te doen in hun directe omgeving. Het onderzoek kan interdisciplinair worden ingericht. Inwoners hebben er een belang bij en zijn makkelijker over te halen een bijdrage te leveren.

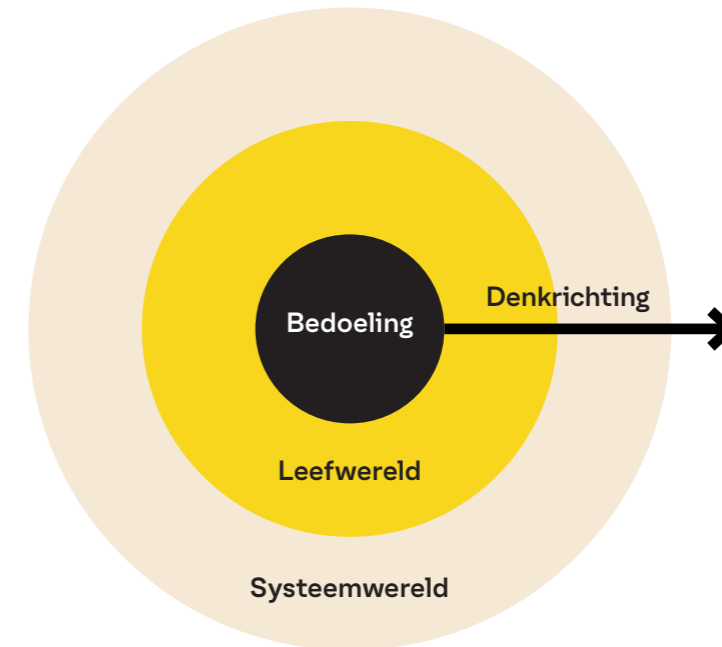
Het Urban Living Lab Breda is een manier om maatschappelijke problemen aan te pakken en innovatie te bewerkstelligen. Het is een instrument dat ervoor zorgt dat verschillende partijen kunnen worden gehoord en invloed kunnen hebben. In september 2019 vond de officiële aftrap plaats van het ULLB. Naast Avans Hogeschool zijn inmiddels Breda University of Applied Sciences (BUas), Curio en PakhuisB van de partij. Er worden verkennende gesprekken gevoerd met De Rooi Pannen.

Het was geen makkelijke start. Het leven in huidige steden gaat gepaard met vele uitdagingen. Sociale ongelijkheid, duurzame transitie, huizentekorten, enzovoorts. Deze uitdagingen moeten worden aangepakt door middel van gezamenlijke inspanningen. Geen organisatie, hoe groot ook, kan deze problemen alleen oplossen. Er moet een netwerk worden gevormd dat vertrekt vanuit de leefwereld van betrokken burgers en een voedingsbodemp kan zijn voor onderwijsinnovatie.

Stysteemwereld, leefwereld en bedoeling

2 *Het idee is de bedoeling voortaan als vertrekpunt te nemen*

De initiatiefnemers constateerden dat er een hele grote kloof is tussen de systeemwereld (beleidsmakers, kennisinstellingen, bedrijven) en de leefwereld (de wereld van de gewone burger). “Stysteemwereld, leefwereld en bedoeling zijn verschillende domeinen geworden. Aannames leiden tot onbegrip. De wereld van regels, protocollen en prestatie-indicatoren is belangrijker geworden dan het werkelijk aansluiten bij wat burgers in het hier en nu nodig hebben.”

Dit is overigens niet vreemd. Er speelt ook nogal wat in onze samenleving. Organisaties hebben het behoorlijk lastig met het op orde krijgen van de bedrijfsvoering. Er wordt voortdurend gewerkt aan het formuleren van beleid, het in kaart brengen van processen, het opstellen van procedures, protocollen en werkinstructies. Met als gevolg dat het oorspronkelijk doel van dit alles uit het oog verdwijnt.

“Als je uitdagingen vanuit de bedoeling bekijkt. Als je de leefwereld als vertrekpunt neemt. Dan zie je dat de systeemwereld vanzelf eenvoudiger en ondersteunend wordt en dat in de leefwereld als vanzelf de verantwoordelijkheid groeit. In het begin is dat een beetje roeien tegen de stroom in. Uiteindelijk zie je dat

vanuit de bedoeling vertrekken aanslaat en dat je draagvlak krijgt vanuit de leefwereld voor de systeemwereld.”

De initiatiefnemers hebben de droom om met elkaar een duurzame, inclusieve, mensgerichte samenleving te realiseren, waarbij inwoners en organisaties zich betrokken voelen bij de stad en bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke en sociale vraagstukken. “Alleen zo kunnen we bouwen aan een volhoudbare toekomst en hoeft de mensheid niet te vluchten naar een andere planeet.”

In het Urban Living Lab Breda draait alles om het stimuleren van innovatie op het gebied van duurzaamheid en vitaliteit in de stad. Doordat betrokkenen uit alle gelederen van de samenleving elkaar vinden, ontstaan nieuwe ideeën en krijgen die de kans om tot bloei te komen. Enkelvoudige oplossingen werken niet. Het leven in de stad gaat gepaard met uitdagingen die niet vanuit één invalshoek zijn op te lossen. Om uit te zoeken hoe deze uitdagingen optimaal kunnen worden aangepakt, is samenwerking nodig. Het Urban Living Lab Breda brengt de noodzakelijke verbinding.

<p>336 Studenten</p> <p>48 Studententeams</p>	<p>3 Minor</p> <p>15 Opleidingen</p>	<p>23 Lopende projecten</p>	<p>Stad van Straks</p> <p>3 Cafés</p> <p>52 Bezoekers</p>
<p>5 Lectoraten</p> <p>5 Subsidieaanvragen</p>	<p>745 LinkedIn volgers</p> <p>148 Instagram volgers</p>	<p>Vrienden</p>	<p>1 Krant</p> <p>234 Instagram volgers</p>

1 *Het Urban Lab Breda in cijfers*

De burger als vertrekpunt

Met een zogeheten *quadruple helix* aanpak willen in het Urban Living Lab Breda een ecosysteem realiseren waarin economische, sociale en ecologische innovatie samenkomen en elkaar versterken. In het quadruple helix open innovatiemodel wordt de eindgebruiker betrokken in dit ecosysteem. Het model en de bijhorende methodologie worden door diverse living labs over de hele wereld op een succesvolle manier gehanteerd. Vaak worden ook design thinking principes en processen gebruikt om tot een gedragen resultaat te komen.

3 In een quadruple helix wordt de eindgebruiker betrokken in het ecosysteem.

Is deze manier van werken ook toepasbaar op maatschappelijke uitdagingen? Zoals de strijd tegen armoede of klimaatverandering? Zoals de transitie op het vlak van mobiliteit economie? Aangezien deze ‘wicked problems’ zich niet zo maar laten oplossen door een aaneenschakeling van, vaak kleine, concrete projecten, is hier meer voor nodig. Een fundamentele systeemverandering dringt zich op.

“Wil je de burger echt betrekken bij maatschappelijke uitdagingen, dan moet je deze vertalen naar een niveau dat iedereen kan begrijpen”, zo vervolgt Raymond zijn betoog.

Zelfs problemen die voor vrijwel iedereen dagelijkse realiteit zijn, leiden niet vanzelf tot burgerparticipatie. Uit onderzoek blijkt dat bijna 95 procent van de Nederlanders zich ergert aan zwerfafval. Toch gooit bijna een op de vijf mensen zelf ook weleens wat op straat. Hoe krijgen we burgers zo geëngageerd dat ze verantwoordelijkheid nemen?

Van projecten naar programma's

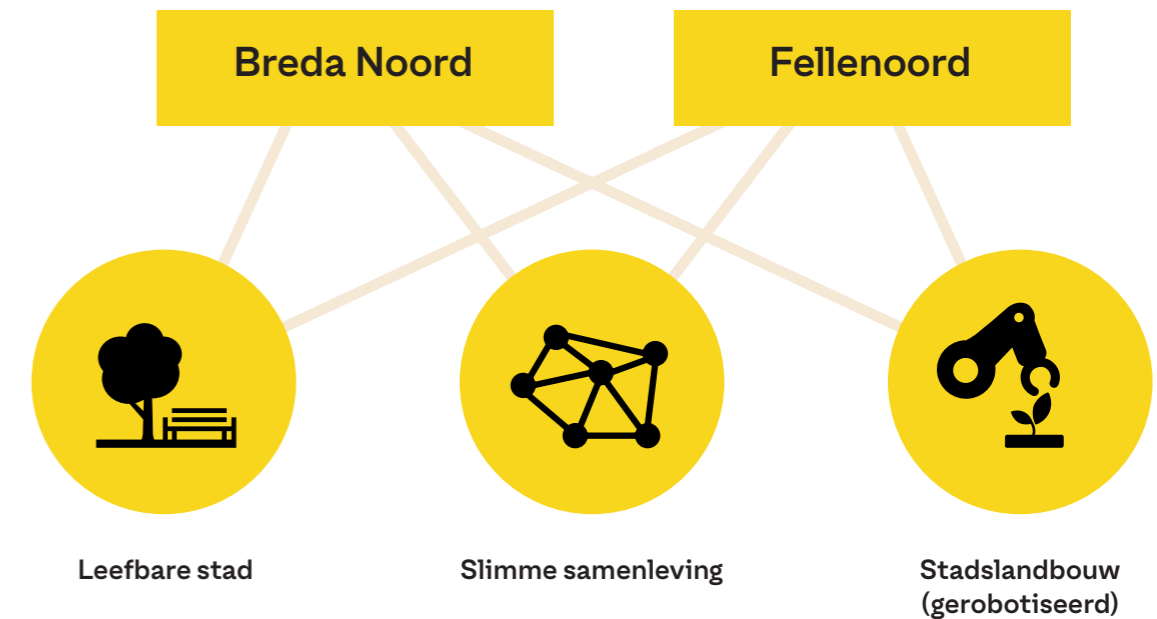
Door te vertrekken vanuit de burger en samen te werken op basis van vertrouwen, hopen de initiatiefnemers van Urban Living Lab Breda een stad van straks te maken en een gedragen innovatieklimaat te creëren. Er gebeurt al veel projectmatig in de stad. Maar de aanpak is versnipperd. De verschillende projecten zijn te weinig zichtbaar en nauwelijks verbonden met andere waardevolle initiatieven. In de living labs wordt samenwerking gezocht en programmatisch gewerkt.

In de Urban Living Lab Breda communities worden drie programma's vormgegeven in co-creatie met onderwijs, onderzoek, overheid, ondernemers en de inwoners van Breda: leefbare stad, slimme samenleving en (gerobotiseerde) stadslandbouw. Om bewonersinitiatieven (leefwereld) samen te brengen met initiatieven van de gemeente, bedrijven en maatschappelijke organisaties (systeemwereld), worden er samenwerkplaatsen ingericht. Er zijn er al twee operationeel: in Breda Noord en Fellenoord.

Raymond: “We willen tot een gezamenlijke innovatieagenda komen en samenwerken aan een inclusieve samenleving, de digitale transitie van de stad, de energietransitie en aan smart mobility. Hierbij willen we kennis stapelen en kennis op verschillende niveaus

verrijken, met als doel meer impact krijgen in de stad. Meer impact betekent dat iedereen er beter van wordt: de stad en haar inwoners, de studenten en de onderwijsinstellingen. Het is mooi als we de problemen in de stad oplossen met jonge mensen, die zich na hun studie hier vestigen en een leven lang blijven bijdragen.”

Raymond Sparreboom geeft aan dat de echte (maatschappelijke) problemen uiteindelijk allemaal over echte mensen gaan. Dat je dus echte mensen moet betrekken bij het oplossen van die problemen. Die echte mensen heb je hard nodig. Ze zijn er in alle soorten en maten. Ieder mens doet ertoe. Het maakt niet uit of je hoog of laag op de maatschappelijke ladder staat, of dat je hoog of laag bent opgeleid. Een samenleving vorm je met elkaar, en ieder individu kan het verschil maken.

4 In Breda zijn inmiddels drie programma's en twee samenwerkplaatsen operationeel